

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્ય

વિરુદ્ધ

પી. ટી. ચંદ્ર ભૂષણ મિશ્રા

નવેમ્બર 6, 1979

[આર. એસ. સરકારિયા અને 0.ચિત્રાપ્પા રેડ્ડી, ન્યાયમૂર્તિ]

સિવિલ પ્રોસિજર કોડ 1908-હાઈકોર્ટ દ્વારા ઘડવામાં આવેલા નિયમો-જો તે મૂળ સંહિતામાં લાગુ કરવામાં આવ્યા હોય તે જ બળ ધરાવે છે.

અલ્હાબાદ હાઈકોર્ટ દ્વારા કલમ 100 કોડ ઓફ સિવિલ પ્રોસિજર 1908 હેઠળ બીજી અપીલને મંજૂરી આપવામાં આવી હતી અને આ બાબતમાં હાઈકોર્ટ દ્વારા આદેશ XLI, નિયમ 23 સી. પી. સી. હેઠળ લોઅર અપીલેટ કોર્ટમાં કાયદા અનુસાર નવા નિકાલ માટે મોકલી દેવામાં આવી હતી. ડિવિઝન બેન્ચની બહુમતીએ પ્રતિવાદીઓને કોર્ટ ફીના રિફંડ માટેના દાવાને એ અભિપ્રાય પર મંજૂરી આપી હતી કે કોર્ટ ફી એક્ટની કલમ 13 હેઠળ રિફંડનો આદેશ આપી શકાય છે, જ્યાં પણ ઓર્ડર XLI, નિયમ 23 ની સુધારેલી જોગવાઈઓ હેઠળ રિમાન્ડ કરવામાં આવે છે.

અપીલમાં એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે જો પ્રથમ અનુસૂચિમાં નિયમોનો સંદર્ભ સ્વીકાર્ય હોય તો પણ તે માત્ર વિધાનસભા દ્વારા ઘડવામાં આવેલા નિયમો માટે જ હોવો જોઈએ અને હાઈકોર્ટ દ્વારા સુધારવામાં આવેલા નિયમો માટે નહીં.

હેલ્ડ: સિવિલ પ્રોસિજર કોડ 1908 ની સંબંધિત જોગવાઈઓનો એક પરિપ્રેક્ષ્ય એ સ્પષ્ટ કરે છે કે વિધાનસભા દ્વારા મૂળરૂપે ઘડવામાં આવેલા પ્રથમ અનુસૂચિમાં સમાવિષ્ટ નિયમોમાં ફેરફાર કરીને ઉચ્ચ અદાલત દ્વારા બનાવવામાં આવેલા નિયમો સમાન બળ અને અસર ધરાવતા હશે, જાણે કે તે પ્રથમ અનુસૂચિમાં સમાવિષ્ટ હતા અને તેથી તે તમામ હેતુઓ માટે સંહિતાનો ભાગ બને તે જરૂરી છે. આ અભિવ્યક્તિ 'સંહિતા' અને 'નિયમો' અને સિવિલ પ્રોસિજર કોડ, 1908 ની કલમ 121, 122 અને 127 ની વ્યાખ્યાની સ્પષ્ટ અસર છે. [1134 સી-ઈ]

ચંદ્ર ભૂષણ મિશ્રા વિરુદ્ધ શ્રીમતી. જાવત્રી દેવી એ. આઈ. આર. (56) 1969 અલ્હાબાદ 142-મંજૂર.

સિવિલ અપીલેટ જ્યુરિસડિક્શન: 1969 ની સિવિલ અપીલ નંબર 2614.

1963 ની બીજી અપીલ નંબર 3105 માં અલ્હાબાદ હાઈકોર્ટના 20-12-1967 ના ચુકાદા અને આદેશમાંથી

અપીલકર્તા માટે જી. એન. દીક્ષિત અને ઓ. પી. રાણા.

પ્રતિવાદી માટે એકપક્ષીય.

કોર્ટનો ચુકાદો ચિન્નાપ્પા રેડ્ડી, જસ્ટિસ દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો

સિવિલ પ્રોસિજર કોડ 1908 ની કલમ 100 હેઠળ બીજી અપીલને અલ્હાબાદ હાઈકોર્ટ દ્વારા મંજૂરી આપવામાં આવી હતી અને કાયદાના મુદ્દા અનુસાર, નવા નિકાલ માટે આ મુદ્દા ને નીચલી અપીલ કોર્ટમાં મોકલી દેવામાં આવી હતી. અલ્હાબાદ હાઈકોર્ટ દ્વારા સુધારેલા સિવિલ પ્રોસિજર કોડ 1908 ના આદેશ XLI નિયમ 23 ની જોગવાઈઓ હેઠળ રિમાન્ડનો આદેશ આપવામાં આવ્યો હતો. હાઈકોર્ટ સમક્ષ સફળ અપીલકર્તાએ કોર્ટ ફ્રી એક્ટ, 1870 ની કલમ 13 હેઠળ અરજી દાખલ કરી હતી, જેમાં કોર્ટ ફ્રી એક્ટ, 1870 મુજબ, સેકન્ડ અપીલમાં ચૂકવવામાં આવેલી કોર્ટ ફીના રિફંડનો દાવો કરવામાં આવ્યો હતો. અરજી જી. સી. માથુર, ન્યાયમૂર્તિ સમક્ષ આવી હતી, જેમણે શંકા વ્યક્ત કરી હતી કે શું કોર્ટ ફ્રી અધિનિયમની કલમ 13 હાઈકોર્ટ દ્વારા સુધારેલા આદેશ XLI નિયમ 23 સિવિલ પ્રોસિજર કોડની જોગવાઈઓ હેઠળ રિમાન્ડના કેસમાં લાગુ થાય છે કે કેમ અને પ્રશ્નને પૂર્ણ બેન્ચની વિચારણા માટે મોકલ્યો હતો, ત્યારબાદ જગદીશ સહાય, પાઠક અને કીર્તિ, ન્યાયમૂર્તિઓની બનેલી પૂર્ણ બેન્ચ દ્વારા અરજીની સુનાવણી કરવામાં આવી હતી. પાઠક અને જે. જે. કીર્તિએ એવો મત વ્યક્ત કર્યો હતો કે કોર્ટ ફ્રી અધિનિયમની કલમ 13 હેઠળ કોર્ટ ફ્રી પરત કરવાનો આદેશ આપી શકાય છે, ભલે તે ઓરલર XLI નિયમ 23 ની સુધારેલી જોગવાઈઓ હેઠળ રિમાન્ડ કરવામાં આવ્યો હોય. ન્યાયમૂર્તિ જગદીશ સહાય, એ અસંમત થયા. બહુમતીના અભિપ્રાય અનુસાર,

અપીલકર્તા દ્વારા હાઈકોર્ટ સમક્ષ ચૂકવવામાં આવેલી કોર્ટ ફી પરત કરવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો.યુ. પી. રાજ્યએ બંધારણની કલમ 133 (1) (સી) હેઠળ પ્રમાણપત્ર મેળવ્યું છે અને આ અપીલકરેલી.

કોર્ટ ફી એક્ટ 1870 ની કલમ 13, જ્યાં સુધી તે મટીરિયલ છે તે નીચે મુજબ છે:

"જો અપીલ અથવા ફરિયાદ, જે પ્રાપ્ત કરવાના આદેશ મુજબ સિવિલ પ્રોસિજર કોડમાં ઉલ્લેખિત કોઈપણ આધારો પર નીચલી અદાલત દ્વારા નકારી કાઢવામાં આવી હોય, અથવા જો દાવો કરવામાં આવે તો:નીચલી અદાલતના બીજા નિર્ણય માટે સમાન સંહિતાની કલમ 351 માં ઉલ્લેખિત કોઈપણ આધારો પર અપીલમાં, નીચલી અદાલત અપીલકર્તાને એક પ્રમાણપત્ર આપશે, જે તેને અપીલના મેમોરેન્ડમ પર ચૂકવવામાં આવેલી ફીની સંપૂર્ણ રકમ કલેક્ટર પાસેથી પરત મેળવવા માટે અધિકૃત કરશે.

કલમ 13, આમ એ જ સંહિતાની કલમ 351 એટલે કે સિવિલ પ્રોસિજર કોડ જે તે સમયે અમલમાં હતી તેમાં ઉલ્લેખિત કોઈપણ આધારો પર અપીલમાં રિમાન્ડ કરેલા દાવાની વાત કરે છે.સિવિલ પ્રોસિજર કોડ 1859 ની કલમ 351 માં અપીલ અદાલત દ્વારા કેસના ગુણદોષ પર નિર્ણય લેવા માટે નીચલી અદાલતમાં કેસના રિમાન્ડની જોગવાઈ કરવામાં આવી હતી.જ્યાં "નીચલી અદાલતે કોઈ પણ પ્રારંભિક મુદ્દા પર કેસનો નિકાલ કર્યો હશે જેથી પક્ષકારોના અધિકારો માટે જરૂરી અપીલ અદાલતમાં હાજર થનાર હકીકતના કોઈપણ પુરાવાને બાકાત રાખવામાં આવે".જો પ્રારંભિક મુદ્દા પરના નિર્ણયને અપીલ અદાલત દ્વારા ઉલટાવી દેવામાં આવ્યો હોય.1859 ની સંહિતા રદ કરવામાં આવી હતી અને 1877 ની સંહિતા દ્વારા તેનું

સ્થાન લીધું હતું. 1877 ની સંહિતાની કલમ 562 નોંધપાત્ર રીતે 1859 ની સંહિતાની કલમ 351 જેવી જ શરતોમાં હતી. 1882 ની સંહિતાને રદ કરવામાં આવી હતી અને 1908 ની સિવિલ પ્રોસિજર સંહિતા દ્વારા તેનું સ્થાન લીધું હતું. 1908 ની સંહિતાના આદેશ XLI નિયમ 23 માં અપીલ અદાલત દ્વારા નીચલી અદાલતમાં કેસના રિમાન્ડ માટે પણ જોગવાઈ કરવામાં આવી હતી, જ્યાં પ્રારંભિક મુદ્દા પર દાવાનો નિકાલ કરવામાં આવ્યો હતો અને અપીલ અદાલત દ્વારા અપીલમાં આવા પ્રારંભિક મુદ્દાના નિર્ણયને ઉલટાવી દેવામાં આવ્યો હતો. સિવિલ પ્રોસિજર કોડ 1908 ની કલમ 122 હેઠળ તેમાં નિહિત સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને, અલ્હાબાદ હાઈકોર્ટે ઓર્ડર XLI નિયમ 23 ની જોગવાઈઓમાં સુધારો કર્યો હતો જેથી અપીલ કોર્ટ દ્વારા ટ્રાયલ કોર્ટને કેસના રિમાન્ડની જોગવાઈ કરી શકાય, જ્યારે દાવો પ્રારંભિક મુદ્દા પર નક્કી કરવામાં આવ્યો હોય અને નિર્ણય અપીલમાં ઉલટાવી દેવામાં આવ્યો હોય ત્યારે જ નહીં, પણ જ્યારે પણ અપીલ કોર્ટ ન્યાયના હિતમાં તેને જરૂરી માનતી હોય ત્યારે પણ. આ અપીલમાં વિચારણા માટેનો પ્રશ્ન એ છે કે શું કોર્ટ ફી અધિનિયમ 1870 ની કલમ 13 હેઠળ કોર્ટ ફી પરત કરવાની સત્તા એવા કેસ માં લાગૂ પડે છે કે જ્યાં અપીલ અદાલતે અલ્હાબાદ હાઈકોર્ટ દ્વારા સુધારેલા આદેશ XLI નિયમ 23 ની જોગવાઈઓ દ્વારા પૂરા પાડવામાં આવેલ ન્યાયના હિતમાં કેસને નીચલી અદાલતમાં મોકલી દીધો હતો.

આ પ્રશ્નનો જવાબ આપવા માટે સિવિલ પ્રોસિજર કોડ 1908 ની કલમ 158 નો સંદર્ભ જરૂરી છે. તે આ પ્રમાણે હતું:

"158. આ સંહિતાના પ્રારંભ પહેલાં પસાર કરવામાં આવેલા અથવા બહાર પાડવામાં આવેલા દરેક કાયદા અથવા જાહેરનામામાં, જેમાં 1859 ના આઠમા અધિનિયમના કોઈપણ પ્રકરણ

અથવા કલમ અથવા કોઈપણ સિવિલ પ્રોસિજર કોડ અથવા તે જ અથવા આથી રદ કરવામાં આવેલા અન્ય કોઈપણ કાયદામાં સુધારો કરતા કોઈપણ અધિનિયમનો સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો હોય, ત્યાં સુધી આ સંહિતા અથવા તેના અનુરૂપ ભાગ, આદેશ, કલમ અથવા નિયમનો સંદર્ભ વ્યવહારમાં લેવામાં આવે તેવું માનવામાં આવશે.

તે કલમ 158 થી અનુસરે છે કે કોર્ટ ફી એક્ટ 1879 ની કલમ 13 માં સિવિલ પ્રોસિજર કોડ 1859 ની કલમ 351 ના સંદર્ભને સિવિલ પ્રોસિજર કોડ 1908 ના ઓર્ડર XLI નિયમ 23 ના સંદર્ભ તરીકે વાંચવો પડશે. વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે સંહિતાની કલમ 158 અનુસાર સિવિલ પ્રોસિજર કોડ 1908 ની કોઈપણ જોગવાઈનો સંદર્ભ મુખ્ય સંહિતાના મુખ્ય ભાગમાં થતી જોગવાઈઓ માટે હોવો જોઈએ જેમાં કલમ 1 થી કલમ 158 સુધીની જોગવાઈઓ હોવી જોઈએ અને પ્રથમ અનુસૂચિમાં નિયમોની જોગવાઈઓ માટે નહીં. તેમણે વધુમાં રજૂઆત કરી હતી કે જો પ્રથમ અનુસૂચિમાં નિયમોનો સંદર્ભ સ્વીકાર્ય હોય તો પણ તે માત્ર વિધાનસભા દ્વારા ઘડવામાં આવેલા નિયમો માટે જ હોવો જોઈએ અને હાઈકોર્ટ દ્વારા સુધારવામાં આવેલા નિયમો માટે નહીં. સિવિલ પ્રોસિજર કોડ 1908 ની કલમ 158 માં 'આદેશ' અને 'નિયમ' ના સ્પષ્ટ સંદર્ભને ધ્યાનમાં રાખીને વિદ્વાન વકીલની રજૂઆતનો પ્રથમ ભાગ સીધો નકારી કાઢવો પડશે. રજૂઆતના બીજા ભાગમાં થોડી નજીકથી તપાસની જરૂર છે. સિવિલ પ્રોસિજર કોડ 1908 ની કલમ 2 (1) માં "કોડ" ને "નિયમો" સહિત વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવી છે. કલમ 2 (18) "નિયમો" ને "પ્રથમ અનુસૂચિમાં સમાવિષ્ટ અથવા કલમ 122 અથવા કલમ 125 હેઠળ બનાવેલા નિયમો અને સ્વરૂપો" તરીકે વ્યાખ્યાયિત કરે છે. 1908 ની સંહિતાની કલમ 121 માં જાહેર કરવામાં આવ્યું હતું કે પ્રથમ અનુસૂચિમાંના નિયમો "સંહિતાના ભાગ X ની જોગવાઈઓ અનુસાર રદ કરવામાં આવે અથવા તેમાં ફેરફાર કરવામાં આવે ત્યાં સુધી

સંહિતાના મુખ્ય ભાગમાં લાગુ કરવામાં આવે તેવી રીતે" (કલમ 121 થી 131) અમલમાં રહેશે.કલમ 122 ઉચ્ચ અદાલતને સમયાંતરે નિયમો બનાવવા સક્ષમ બનાવે છે, "તેમની પોતાની પ્રક્રિયા અથવા સિવિલ કોડની પ્રક્રિયાને તેમના નિરીક્ષણને આધિન નિયમન કરે છે, અને આવા નિયમો દ્વારા બનાવવામાં આવે છે, વાર્ષિક, પ્રથમ અનુસૂચિમાં તમામ અથવા કોઈપણ નિયમોમાં ફેરફાર અથવા ઉમેરો કરે છે".કલમ 126 માં ઉચ્ચ ન્યાયાલય દ્વારા બનાવવામાં આવેલા નિયમો રાજ્ય સરકારની અગાઉની મંજૂરીને આધિન હતા.કલમ 127 એ જોગવાઈ કરે છે કે આ રીતે બનાવેલા અને મંજૂર કરાયેલા નિયમોની અસર અને બળ એ જ રહેશે જાણે કે તે પ્રથમ અનુસૂચિમાં સમાવિષ્ટ કરવામાં આવ્યા હોય.આ જોગવાઈઓ એ સ્પષ્ટ કરે છે કે વિધાનસભા દ્વારા મૂળરૂપે ઘડવામાં આવેલા પ્રથમ અનુસૂચિમાં સમાવિષ્ટ નિયમોમાં ફેરફાર કરીને ઉચ્ચ ન્યાયાલય દ્વારા બનાવવામાં આવેલા નિયમોની અસર અને બળ એવું જ હશે કે જાણે તે પ્રથમ અનુસૂચિમાં સમાવિષ્ટ હોય અને તેથી તે તમામ હેતુઓ માટે સંહિતાનો ભાગ બની ગયા હોય.તે "સંહિતા" અને "નિયમો" અને કલમ 121,122 અને 127 ની વ્યાખ્યાની સ્પષ્ટ અસર છે.આ જોગવાઈઓમાંથી દરેકની વિગતવાર તપાસ શરૂ કરવી જરૂરી નથી લાગતું, કારણ કે સ્થિતિ અમને ખૂબ જ સ્પષ્ટ લાગે છે.તેથી, ચંદ્ર ભૂષણ મિશ્રા વિરુદ્ધ શ્રીમતીમાં પાઠક અને કીર્તિ જે. જે. દ્વારા વ્યક્ત કરવામાં આવેલા મંતવ્ય સાથે અમે સંમત છીએ. જાવત્રી દેવી (1), સિવિલ પ્રોસિજર કોડની કલમ 158 અને કલમ 2 (1) થી 2 (18), 121,122 અને 127 ની અસર અંગે.

ન્યાયમૂર્તિ જગદીશ સહાયનો મત હતો કે ઉચ્ચ ન્યાયાલય દ્વારા કરવામાં આવેલા સુધારાઓ માત્ર કાલ્પનિક રીતે અંકિત કરવામાં આવ્યા હતા અને કોર્ટ ફી અધિનિયમની કલમ 13 માં 1859 ની સંહિતાની કલમ 351 ના સંદર્ભને માત્ર વિધાનસભા દ્વારા મૂળ રૂપે પસાર કરવામાં

આવેલા આદેશ XLI નિયમ 23 ની જોગવાઈઓના સંદર્ભ તરીકે સમજવામાં આવશે, નહીં કે ઉચ્ચ ન્યાયાલય દ્વારા સુધારવામાં આવેલા સંદર્ભ તરીકે. અમારા મતે જગદીશ સહાય, ન્યાયમૂર્તિ. તે સિવિલ પ્રોસિજર કોડ 1908 ની કલમ 127 ને સંપૂર્ણ અસર આપતું નથી, જેમાં એવી જોગવાઈ કરવામાં આવી હતી કે ઉચ્ચ ન્યાયાલય દ્વારા બનાવવામાં આવેલા નિયમોનું બળ અને અસર એ જ રહેશે જાણે કે તે પ્રથમ અનુસૂચિમાં સમાવિષ્ટ કરવામાં આવ્યા હોય.

અમારો મત છે કે અલ્હાબાદ હાઈકોર્ટની ફુલ બેન્ચે આ પ્રશ્નનો સાચો જવાબ આપ્યો હતો અને તેથી અપીલ ફગાવી દેવામાં આવી છે.

પી. બી. આર. ની અપીલ ફગાવી દેવામાં આવી.

This judgment has been translated using AI Tool - SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.